

עפ"ג 49906/04/15 - אריה דולינסקי נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פלייט

לפני כב' השופטים - י' נועם, ר' פרידמן-פלדמן ומ' בר-עם

עפ"ג 49906-04-15 אריה דולינסקי נ' מדינת ישראל

עפ"ג 50688-04-15 מדינת ישראל נ' אריה דולינסקי

המערער בעפ"ג 49906-04-15 (המשיב בעפ"ג 50688-04-15)	אריה דולינסקי ע"י ב"כ עו"ד א' להמן
נגד המשיבה בעפ"ג 49906-04-15 (המערער בעפ"ג 50688-04-15)	מדינת ישראל באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים

פסק-דין

השופט מ' בר-עם:

1. לפנינו ערעורים הדדיים על גזר-דינו של בית-משפט השלום בירושלים (כב' השופטת חנה מרים לומפ) בת"פ 19385-08-10 בדיון מאוחד מיום 15.3.2015; מצד אחד, ערעור המערער - בעפ"ג 49906-04-15 (להלן - המערער) ומצד שני, ערעור המערערת - בעפ"ג 50688/04/15 (להלן - המערערת). בהכרעת גזר הדין הורשע המערער, על-פי הודאתו, בארבע עבירות של מתן שוחד - לפי סעיף 291 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן - חוק העונשין), שתי עבירות של קבלת דבר במרמה - לפי סעיף 415 סיפא לחוק העונשין, עבירה של זיוף מסמך - לפי סעיף 418 לחוק העונשין, עבירה של שימוש במסמך מזויף - לפי סעיף 420 לחוק העונשין, ושתי עבירות של מתן דו"ח וידיעות לא נכונים - לפי סעיף 217 לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961. בית-משפט קמא גזר על המערער בגין האישום הראשון ארבעה חודשי מאסר בפועל ובגין האישומים השני והשלישי שמונה חודשי מאסר בפועל. עונשי המאסר הוטלו בחופף. כן גזר עונש מאסר על תנאי וקנס בסך של 10,000 ₪ או חודשיים מאסר תחתיו.

2. על-פי עובדות האישום הראשון - המערער, תושב כפר אדומים, העסיק תושבים פלשתינאים בעבודות שונות במיזמים ביישובים ישראליים באזור יהודה ושומרון (להלן - היישובים והאזור, בהתאמה). במהלך שנת 2007, בשלוש הזדמנויות שונות, במעמד בקשתו לקבלת אישורי עבודה לתושבי האזור, מסר המערער לראש ענף תעסוקה במנהל האזרחי באזור, מר עמרם קבילו (להלן - קבילו), שבמסגרת תפקידו היה אמון על הנפקתם של אישורי העבודה, מעטפה ובה 500 ₪. קבילו נטל את הכספים במעטפות והנפיק אישורי עבודה למערער. בהזדמנות נוספת הציע המערער לקבילו להזמין למסעדה על חשבוננו אך קבילו סירב להצעה. בגין מעשיו אלה הורשע המערער בארבע

עבירות של מתן שוחד לעובד ציבור.

3. על-פי עובדות האישום השני, בין השנים 2007-2009, במאות הזדמנויות, מכר הנאשם אישורי עבודה לתושבי האזור תמורת תשלום מזומן לכל אישור בסך של בין 100-600 ₪. המערער פנה למינהל האזרחי באזור, תוך שהוא מציג מצג שווא, לפיו נדרש להעסיק את תושבי האזור לצורך מיזמי בניה שבניהולו. על-מנת להצדיק את כמות האישורים הגדולה שביקש, טען המערער לפני גורמי המינהל כי תושבי האזור "בורחים" עם האישורים שקיבלו ואינם מתייצבים לעבודה; זאת, אף שידע כי אין בטענה זו כל ממש. תושבי האזור לא עבדו אצל המערער וניצלו את האישורים על-מנת להיכנס לשטחי הישובים. במרבית המקרים המערער לא פגש את אותם תושבים, עבורם ביקש להנפיק אישורי עבודה. תושבים ספורים שלא היה באפשרותם לשלם למערער בגין הנפקת אישורי העבודה, הועסקו על-ידו למשך יום אחד, זאת בתמורה לאישור שקיבלו שלאחריו היו חופשיים להיכנס לישובים באין מפריע עד לתום תקופת האישור. בסך הכל מכר המערער בין 600-700 אישורי עבודה ושלשל לכיסו מדי חודש בין 1,000-2,000 ₪ ולכל הפחות, סך כולל של 72,000 ₪. רווחים אלו של המערער הם בבחינת הכנסה שבגינה מוטלת חובת דיווח לרשויות המס. אולם, המערער השמיט הכנסות אלו מהדוחות שערך במהלך שלוש שנות המס הרלוונטיות. בגין מעשיו אלה הורשע המערער בעבירה של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות ומסירת דו"חות וידיעות לא נכונים.

4. על-פי עובדות האישום השלישי, בין השנים 2007-2009, במספר רב של הזדמנויות, קיבל המערער במזומן מ-50-60 מעסיקים ישראלים סך של 150 ₪ מכל אחד מהם בגין הטיפול בבקשותיהם להנפקת אישורי עבודה לתושבי האזור, אותם ביקשו להעסיק. המערער דרש מכל מעסיק שימסור לו דוגמא של חותמת וחתימת נציגו. מכיוון שעל הבקשה להיחתם גם על-ידי רכז הביטחון בשוב שבו מתבקשת העסקת התושבים המקומיים, השיג המערער דוגמת חתימה וחותמת רכזי הביטחון של הישוב הרלוונטי על-ידי הגשת בקשות סרק להעסקת אחרים, עליהם נדרשו רכזי הביטחון לחתום. המערער זייף על גבי הבקשות שהגיש בשם המעסיקים את חותמת וחתימת המעסיק, וכן זייף את חותמת וחתימת רכז הביטחון בשוב שבו התבקשה העסקת הפלסטינאים. המערער שלשל לכיסו מדי שבוע סך של כ-1,800 ₪ אותם קיבל במזומן מהמעסיקים, ובסך הכל - סך של 43,200 ₪. רווחים אלו הם בבחינת הכנסה, אשר לא דווחו כדו"חות שערך המערער במהלך שלוש שנות המס הרלוונטיות. במעשיו המתוארים, קיבל המערער את דוגמת חתימותיהם וחתימותיהם של רכזי הביטחון במרמה וכן את אישורי העבודה אותם מכר לתושבי האזור, זאת בנסיבות מחמירות. בנוסף, זייף המערער מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר בנסיבות מחמירות, הגיש והנפיק מסמכים מזויפים בידעו כי הם מזויפים, ומסר ידיעה כוזבת כדי להשיג לאחר אשרת כניסה לישראל או רישיון לשבת בה.

5. בתשובה (בכתב) לכתב-האישום הודה המערער במקצת מהעובדות שיוחסו לו וכפר בעובדות המהותיות העומדות ביסוד האישומים. בנסיבות אלה, לאחר שהדיונים בעניינו נדחו מפעם לפעם בשל נסיבות אישיות ורפואיות, רצון למצות הידברות בין הצדדים והצורך להסדיר את ענייני המס, נקבע הדיון לשמיעת ראיות. בתום פרשת התביעה חזר בו המערער מכפירתו והודה בעובדות כתב-האישום ובחלק מהעבירות שיוחסו לו, כפי שפורט לעיל. המערער הסתפקה בהודאת המערער וזה הורשע בהתאם להודאתו.

6. בטיעוני המערער לעונש נטען כי המערער ביצע עבירות שוחד בעלות אופי משחית. השוחד ניתן בשל מיני אישי, על-מנת לתמרץ את קבילו להנפיק עבורו אישורי עבודה לשם בצע כסף. לגרסת המערער, התיקון לחוק

העונשין מלמד על כוונת המחוקק להחמיר עם נותני השוחד לעובדי הציבור. לצד עבירת השוחד, מכר המערער מאות אישורים, בין 600-700 אישורים לכל הפחות, תוך שאיפשר לתושבי האזור להיכנס בדרך זו אל שטחי הישובים, כאשר מטרות כניסתם אינן ידועות ובכך סיכן את ביטחון הציבור. המערער הוסיפה וטענה כי המערער השקיע את מיטב מרצו וזמנו בהליך הנפקת האישורים, לרבות זיוף חתימות וחתימות רכזי הישוב. המערער עמדה על מגמת הענישה בעבירות שוחד, המבכרת את השיקול ההרתעתי על-פני הנסיבות האישיות, הטעימה כי מדובר בעבירות שיש בהן כדי להפר את אמון הציבור כלפי השלטון וטענה לעונשי מאסר מוחשיים. במהלך הדיון הוגשה לעיון בית-המשפט פסיקה על-פיה טענה המערער לרף הענישה הראוי בעבירות שוחד. אשר לעבירות המס, טענה כי הליך כופר אינו מתאים, שכן למערער הרשעה קודמת בעבירה דומה והוא טרם הסיר את מחדליו. לפיכך, עתרה לעונש מאסר בפועל גם בגין עבירות אלה. באשר למתחמי הענישה, עתרה למתחם בגין האישום הראשון בין 6-12 חודשי מאסר, האישום השני, בין 24-28 חודשי מאסר והאישום השלישי, בין 12-24 חודשי מאסר. בגין עבירות המס טענה למתחם הנע בין מאסר בעבודות שירות לשנת מאסר בפועל. המערער עתרה להטלת עונשים ברף האמצעי הנמוך של כל מתחם ועונש נפרד לכל אישום שירוצה במצטבר. לטענתה, העונש הכולל המתאים למערער עומד על ארבע שנות מאסר וקנס שגובהו עד פי שניים מהכנסות המערער בגין מעשיו, אשר מגיעות כדי 115,200 ₪.

7. מנגד, טען המערער כי יש לאבחן את המקרים שהובאו בפסיקה שהוצגה על-ידי המאשימה. לגרסתו, על נאשמים שהוגש נגדם כתב-אישום בגין מתן שוחד הוטלו עונשי מקסימום של עבודות שירות, זאת לאחר שהתנהל בעניינם הליך הוכחות. המערער הדגיש כי אישורי העבודה לא הונפקו למי שלו מניעה ביטחונית וכי מסוף שנת 2007 חדל המנהל להנפיק עבור המערער אישורים, כך שמדובר בעבירות ישנות. עוד הוסיף כי זיוף חתימות של רכזי הביטחון מטעמי עצלות וחסכון בזמן. בהקשר זה הטעים כי לא הרוויח דבר ממעשיו ופוטנציאל הנזק הביטחוני הגלום בהם אינו ממשי, שכן תושבי האזור שקיבלו את היתרי העבודה נבדקו ולא נמצא סיכון ביטחוני בכניסתם לשטחי הישובים. אשר לעבירות המס, גרס כי הורשע בעבירה שחומרתה פחותה וכי מדובר בסכום של 112,000 ₪ בלבד, כאשר הסיר את המחדל. לשיטתו, מתחם הענישה בגין האישום הראשון נע בין עונש של שירות לתועלת הציבור ללא הרשעה לבין עבודות שירות, זאת כאשר יש להתחשב בנסיבות האישיות - נשוי כבן 65, אב לששה וסב ל-14 נכדים, אינו עובד וסובל מנכות רפואית, ולפיכך יש להסתפק בשירות לתועלת הציבור בהיקף נרחב, ולחלופין - מאסר קצר שירוצה בעבודות שירות. באשר לאישומים 2 ו-3 טען למתחם שנע בין שירות לתועלת הציבור ללא הרשעה לבין מאסר על תנאי. בהקשר זה הדגיש כי הודה במעשיו בחקירתו במשטרה ובבית-המשפט. במהלך הדיון, זימן המערער עדי אופי שסיפרו על אופיו הטוב ועל הדרך הארוכה אותה עבר כבן למשפחה חרדית ברוכת ילדים, גיוסו לצה"ל, שירות קרבי והשתתפותו במלחמות ישראל, ובהמשך כמי שנטל חלק משמעותי במפעל ההתיישבות וסייע רבות לזולת. בסיום הדיון, מסר המערער בגדר דברו האחרון, מכתב לפיו התחרט על מעשיו, הסכומים שקיבל היו זעומים, שלא חייבים במס, לא נפל דופי בדו"חות שהגיש לרשויות המס וכי המחדל בגין עבירות המס הוסר. משטען המערער כי הסדיר את מחדליו מול רשויות המס, התקיים דיון נוסף במהלכו הוגש העתק מלא של דיווח של המערער לרשויות המס ועל-פיו טען כי הוסרו מחדליו, כאמור. בטענה המערער כי אלה לא הוסרו ובדיון נוסף הוסיפה כי מבדיקה שערכה מול נציבות מס הכנסה עולה כי טרם נערכה שומה לשנים הרלוונטיות, אשר חלה לגביהן התיישנות, ולא ניתן לומר כי אין למערער כל חוב למס הכנסה. לביסוס טענתה, התייצב נציג מטעם רשויות מס הכנסה בדיון ונדרש לחובו העדכני של המערער. לאחריו השלימו הצדדים את טיעוניהם בנוגע לעניין הסרת מחדלי המס ובית-המשפט גזר את דינו של המערער.

8. בגזר-דין מפורט ומנומק היטב סקר בית משפט קמא את מדיניות הענישה הנוהגת בגין האישום הראשון, של

עבירות שוחד בנסיבות ביצוען וקבע מתחם הנע בין 3-18 חודשי מאסר; ובגין האישומים השני והשלישי, סבר כי העבירות מהוות אירוע אחד וקבע בעניין מתחם הנע בין 6-24 חודשי מאסר. בבואו לשקול את העונש המתאים, בחן בית-המשפט, בין היתר, את הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, כמפורט בסעיף 40יא לחוק העונשין, את חלוף הזמן, עברו הפלילי ומצבו האישי והבריאותי של המערער. על-יסוד האמור, לאחר ששקל את הנסיבות לקולה ולחומרה, בהתחשב בהלכה הנוהגת בעבירות כלכליות ובעבירות שוחד, שעל-פיהן גובר משקלם של האינטרס הציבורי ושיקולי ההרתעה על-פני נסיבותיו האישיות של המערער, גזר על המערער את העונשים דלעיל.

9. בהודעות הערעור מלינים הצדדים על גזר-הדין. לטענת המערער, בית-משפט קמא לא ייחס את החומרה הראויה והמתבקשת לעבירות בהן הורשע המערער ולא גזר עליו עונש ההולם את חומרתן. המערערת הוסיפה כי שגה בית-המשפט בשעה שלא נתן משקל ראוי די הצורך בקביעת מתחם העונש ההולם לערכים החברתיים שנפגעו ולמידת הפגיעה בהם וכן לנסיבות הקשורות בביצוע העבירות ולנזק הצפוי מביצוען. בהקשר זה הוסיפה כי טעה בית-המשפט עת קבע כי מדובר ב"אירוע אחד" בעניין האישומים השני והשלישי, שכן אף שמדובר במעשים שבוצעו באותה תקופה, הפגיעה בערכים המוגנים התבטאה באופן שונה בכל אחד מהאישומים ומכיוון שמדובר בפגיעה קשה, ראוי לקבוע מתחם נפרד לכל אחד מהם. כמתואר באישום השני, המערער מכר מאות אישורי עבודה לתושבי האזור תוך הצגת מצג שווא לפיו הוא מעסיקם, אף שלא כך היה הדבר. המערער ביקש להגדיל את מכסת האישורים, תוך טענות כזב. במעשיו היה כדי להעמיד בסכנה את ביטחון הציבור ולשבש את פעולות הרשויות. כמתואר באישום השלישי, זייף המערער את חתימותיהם של המעסיקים ורכזי הביטחון על גבי הבקשות שהגיש למנהל האזרחי. המערערת הסכימה, כי בשני האישומים יצר המערער סיכון ביטחוני ופעל לשם בצע כסף. אולם השיטה איננה דומה והאופן בו צפוי היה להיפגע ביטחון הציבור, שונה, ויש בכך כדי להצדיק קביעת מתחם נפרד לכל אישום. בהקשר זה הטעימה, כי בית-משפט קמא לא נתן את המשקל הראוי בקובעו את מתחם העונש לאישומים השני והשלישי, לנסיבות המחמירות שפורטו בגזר-הדין והוסיפה כי טעה בית-המשפט בשעה שקבע שהעבירות שביצע המערער לא יצרו פוטנציאל סיכון ביטחוני, הגם שהאישורים הונפקו לאחר בדיקה שנערכה במנהל. בעניין עבירות המס גרסה כי טעה בית-המשפט בשעה שקבע ששיעור החוב לרשויות המס הוא לכל היותר בסכום של 1,079 ₪, והפנתה בהקשר זה לעדותו של נציג מס הכנסה שהסביר בדיון שחובו של המערער עומד על 52,248 ₪. המערערת הוסיפה כי שגה בית-משפט קמא בשעה שהחליט לחפוף את העונשים באופן מלא ובשעה שנתן משקל מכריע לנסיבותיו האישיות של המערער ולחלוף הזמן מאז ביצוע העבירות. לסיכום טענה כי ההכרעה הערכית בעבירות בהן הורשע המערער מחייבת קביעת מתחמי ענישה גבוהים יותר והחמרה בעונש המאסר והקנס, כך שיהלום את חומרת העבירות וחומרת הפגיעה בערכים המוגנים העומדים בבסיסה. מכאן, עתרה להחמרה בעונשו של המערער ולהטלת עונש ההולם את נסיבות המקרה.

10. מנגד, טען המערער - בעניין האישום הראשון - כי ענינם של אחרים אשר היו מעורבים בנסיבות העבירות שיוחסו לו בכתב-אישום, הסתיים בעונשים שבין אי-הרשעה לבין עבודות שירות. בנסיבות אלה, טען כי טעה בית-משפט קמא כאשר קבע שמתחם הענישה נע בין מאסר בפועל של 3 עד 18 חודשים וגרס כי בקביעה זו התעלם בית-המשפט מעיקרון אחדות הענישה. באשר לאישומים השני והשלישי, טען כי גם בענינים שגה בית-משפט קמא, בשעה שקבע כי מתחם הענישה נע בין מאסר בפועל של 6 עד 24 חודשים אף שמצא כי העבירות שבוצעו לא יצרו פוטנציאל סיכון ביטחוני וכי בעבירת הזיוף מדובר בעניין טכני ג דא - זאת בניגוד למתחם הענישה ההולם שהינו עבודות שירות. מכאן, טען שקביעת בית המשפט איננה עולה בקנה אחד עם מדיניות הענישה הראויה. המערער הוסיף, כי בית-משפט קמא לא נתן משקל למצבו האישי והרפואי, להסדרת מחדליו כלפי רשויות המס ולהעדר עבר פלילי, פרט לעבירת מס טכנית

ישנה, והתעלם ממחדלי המערערת ומהעובדה שחלוף הזמן נבע מהתנהלותה. לסיכום, ביקש לקבל את הערעור ולבטל את רכיב המאסר בפועל.

11. בדיון שלפנינו חזרו הצדדים על טענותיהם. מצד המערער - כי לא נגרמה פגיעה בביטחון הציבור כפי שטענה המערערת וכי עיקרון אחדות הענישה חייב מתחם ענישה אחר ועונש קל יותר מזה שהוטל בהתחשב במצבו האישי והרפואי. מצד המערערת - כי עיקרון אחדות הענישה לא רלוונטי, אלא לאישום הראשון, שבגינו הוטלו על המערער ארבעה חודשי מאסר בפועל בלבד ואין בו, ביחס לשאר המעורבים, כדי להוות סטייה מעיקרון אחדות הענישה, בנסיבותיו. כמו כן, הלינה על חפיפה מלאה של העונשים שקבע בית-המשפט במסגרת האישומים בהם הורשע המערער.

12. הלכה פסוקה היא, כי ערכאת הערעור לא גוזרת מחדש את העונש, אלא בוחנת את סבירות גזר-הדין של הערכאה הדיונית; וכי התערבותה בעונשים שנגזרו על-ידי הערכאה הדיונית שמורה למקרים חריגים בלבד שבהם נפלה טעות מהותית, או שהעונש שנגזר סוטה באופן קיצוני מרמת הענישה הראויה (ראו למשל: ע"פ 1880/14 עמעש נ' מדינת ישראל (19.11.2014); ע"פ 4235/14 ראדא חאטיב (3.2.2015)). נפסק כי גדרי ההתערבות האמורים נותרו על כנם גם לאחר תיקון 113 לחוק העונשין (ע"פ 7430/13 שחרוך טוחסונב נ' מדינת ישראל (3.3.2014); וכן ראו: ע"פ 3151/13 עבדאללה נ' מדינת ישראל פסקה 10 (24.4.14); ע"פ 6341/14 ניסים בן אישטי נ' מדינת ישראל (8.7.2015)). לאחר עיון בגזר-דינו של בית-משפט קמא, בחינת נימוקי הערעורים ולאחר שמיעת הצדדים לפנינו, אנו סבורים כי המקרה הנוכחי אינו נמנה על אותם מקרים המצדיקים התערבות. מעיון בגזר הדין ניכר כי בית המשפט השלום נדרש לכלל השיקולים הרלבנטיים לצורך קביעת מתחמי העונש הראוי בגין העבירות בהן הורשע המערער. בית המשפט הביא במניין שיקוליו בבואו לקבוע את המתחמים: את חומרת העבירות; רמת הפגיעה בערכים המוגנים; חלקו של המערער במעשים; הנזק שנגרם מביצוע העבירות; וקבע על בסיסם כי מתחם העונש ההולם בגינם צריך שיחל במספר חודשי מאסר ממש. טוען המערער למתחם ענישה הולם של עבודות שירות. הגם שקיימים פסקי דין שבהם נקבעו מתחמי ענישה מתונים יותר במקרים דומים, לא ראינו לנכון להתערב במתחם שנקבע, שהגו הולם וראוי בנסיבות העניין; ומכל מקום - לא מדובר בסטייה קיצונית או בטעות מהותית בקביעת המתחם המצדיקה התערבות של ערכאת הערעור. זאת ועוד, לא ניתן להתעלם ממכלול העבירות שבביצוען הורשע המערער; ובכלל זה - מהסיכון הפוטנציאלי לביטחון הציבור שנבע ממעשיו. אשר לעונש שנקבע בגדרי המתחם, מעיון בגזר הדין עולה כי בית משפט השלום נדרש לכלל הנסיבות הרלבנטיות לעניין זה בהרחבה, אך מצא כי איזון כולל שלהן מוביל לעונש שהושת על המערער בסופו של יום וגם בעניין זה לא נמצאה עילת התערבות.

13. חומרתו של המקרה שלפנינו היא גבוהה בהתחשב במידת אשמו של המערער בנסיבות המקרה, ובצורך בהרתעת הרבים מביצוע מעשים דומים, ולא ראינו לנכון להקל בעונשו חרף נסיבותיו האישיות והרפואיות. המערער הורשע בעבירות המצויות ברף העליון של הערכים המוגנים. כך בכלל וכך במיוחד בעבירת השוחד שבעניינה "בית-משפט הדגיש לא פעם כי עבירות מסוג זה יש לראות בחומרה רבה. הסכנה לדמותו של השירות הציבורי ולאופייה של החברה בישראל היא כה גדולה... עד שאין להירתע מנקיטת אמצעי ענישה קשים ומורגשים היטב כלפי מי שעולה על דרך השוחד, אם כנותן, אם כלוקח או כמבקש ואם כמתווך... לכן, כי מי שהורשע בעבירה של שוחד ראוי שיישא במאסר בפועל ולתקופה ממשית" (ע"פ 766/07 ברק כהן נ' מדינת ישראל (19.11.2007)). עוד נקבע כי "עבירות של שוחד הן נגע ממאיר בגופו של השירות הציבורי והן מחייבות תגובה עונשית הולמת והתגובה הראויה היא בהטלת עונש מאסר

ממש" (ע"פ 10369/04 אליהו מאיר אנידג'ר נ' מדינת ישראל (3.2.2005)).

14. בנסיבות אלה מוטלת על המערכת המשפטית החובה להוקיע ולשרש שחיתות ציבורית. להרתעת הרבים חשיבות מוגברת בעבירות מן הסוג הנדון בענייננו, שלא אחת הן קשות לגילוי, ואשר השפעתן על סדרי השלטון ואמון הציבור בו מכרעת. על הפגיעה למצוא ביטוי בעונש באופן שיכלול גם הרתעה לעתיד כלפי הציבור כדי להבטיח כי אכן נעשה מירב המאמץ לשירוש התופעה ולהגנה על הציבור (רע"פ 3292/15 שלמה לחיאני נ' מדינת ישראל (17.11.2015)).

15. טוען המערער, כי בית-משפט קמא סטה מעיקרון אחדות הענישה נוכח העונשים שהוטלו על מעורבים אחרים בביצוע העבירה נושא האישום הראשון. אכן, עיקרון אחדות הענישה מורה כי יש להחיל שיקולי ענישה דומים על מי שביצעו עבירות דומות במהותן, בנסיבות דומות, ושהגם בעלי נסיבות אישיות דומות. כאשר מדובר בנאשמים שונים המורשעים בגדרה של אותה פרשה, עיקרון זה מקבל משנה תוקף. במצב דברים זה מורה עיקרון אחדות הענישה על הטלת עונשים דומים על מי שביצעו מעשים דומים וכן בשמירה על יחס של שקילות בין מבצעייהם של מעשים הנבדלים זה מזה במנינם, חומרתם או בנסיבותיו האישיות של המבצע (ראו למשל: ע"פ 2274/12 אבו מאדי נ' מדינת ישראל פסקה 16 (27.2.2013); ע"פ 7350/12 פלוני נ' מדינת ישראל פסקה 10 (14.1.2013); ע"פ 4450/11 עספור נ' מדינת ישראל פסקה 8 (8.2.2012)). עם זאת, עיקרון אחדות הענישה אינו חזות הכל ומהווה שיקול אחד בלבד במכלול השיקולים הרלוונטיים לענישה, ואין מדובר בעיקרון-על שאין אחריו ולא כלום (ראו: ע"פ 3117/12 ארביב נ' מדינת ישראל פסקה 13 (6.9.2012); ממילא, אינו יכול להוביל להעתקה מכאנית ומאולצת של עונשים או של שיקולי ענישה מנאשם אחד למשנהו (שם)).

16. הינה כי כן, טענות המערער כי העונש המתאים הינו מאסר לריצוי בעבודות שירות אין לה על מה לסמוך, שכן אף שהוטלו עונשים קלים על מעורבים אחרים בעבירות דומות בגין אותה פרשה, בענייננו, בגין עבירות השוחד הוטלו על המערער ארבעה חודשי מאסר בפועל, בלבד, זאת נוסף על הרשעתו בעבירות נוספות במסגרת אותן נסיבות. מן המפורסמות כי מלאכת גזירת-הדין היא תמיד אינדיבידואלית ומשתנה לפי נסיבותיו המיוחדות של המקרה ונסיבותיו האישיות של המערער. ברי כי גזירת עונשם של עבריינים אינה "עניין מתמטי" גרידא ובית המשפט בוחן בעת השתת העונש את מכלול שיקולי הענישה בנסיבות העניין הספציפיות (ראו: ע"פ 5195/11 קריניאן נ' מדינת ישראל פסקה 5 (28.3.2012)). לאחר שבחנו את עונש המאסר בפועל שהושת על המערער אל מול זה שהושת בענינם של אחרים (לרבות קבילו), הגענו למסקנה כי אין בסיס מוצק לטענות המערער - הן בעניין מתחמי הענישה והן בטענה לחוסר אחדות בענישה, בנסיבות המקרה דנן, באופן המקים עילה להתערבותנו בגזר-הדין ולהקלה המבוקשת בעונשו של המערער.

17. מנגד, לא מצאנו טעם משכנע לקבל את ערעור המערער ולא נמצאה עילה מספקת להחמרה בגזר-הדין. בית-משפט קמא שקל את מכלול השיקולים הרלוונטיים ולא שוכנענו כי נפל פגם במתחמי הענישה שקבע, זאת בשים לב לעיקרון ההלימה המנחה בקביעת המתחמים וההתחשבות בערך חברתי שנפגע, במידת הפגיעה, במדיניות הענישה הנוהגת ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירות. לגבי עונשו של המערער בתוך מתחמי הענישה, בגין כל העבירות בהן הורשע, קבע בית משפט קמא את העונש בצדו הנמוך של המתחם, תוך התייחסות לנסיבות שאינן קשורות בביצוע

העבירה. כנסיבות לקולה נלקחו בחשבון הודאתו של המערער (הגם שלאחר פרשת התביעה), היעדר עבר פלילי של ממש, הבעת חרטה, הסרת מחדליו כלפי רשויות המס, חלוף הזמן מאז ביצוע העבירות (בשנים 2007-2009) ונסיבותיו האישיות והרפואיות. מלאכת האיזונים בוצעה באופן ראוי והולם ואין מקום להתערב בה.

18. טוענת המערערת כי היה מקום לקביעת מתחמי ענישה נפרדים בגין האישומים השני והשלישי. אכן, מאחר שהמערער הורשע בביצוע מספר עבירות שיוחסו לו בשני אישומים שונים, מתעוררת השאלה האם מדובר באירוע אחד לצורך קביעתו של מתחם ענישה הולם, או שמא מדובר במספר אירועים אשר יש לקבוע בנוגע לכל אחד מהם מתחם נפרד (סעיף 40ג לחוק העונשין). מחד גיסא, העבירות שביצע המערער דומות במהותן. לפיכך, ניתן לטעון כי העבירות בהן הורשע מקיימות קשר הדוק היוצר מסכת עבריינית אחת. לפי גישה זו, מכלול העבירות בגין הורשע מהווה אירוע אחד, בגינו יש לקבוע מתחם אחד כולל של ענישה הולמת (ראו לעניין זה "מבחן הקשר ההדוק" בע"פ 4913/10 ג'אבר נ' מדינת ישראל (29.10.2014) - גישתם של כב' השופטת ברק-ארז בפסקה 5 ואילך לפסק-דינה, וכב' השופט פוגלמן בפסקה 2 לפסק-דינו). מאידך גיסא, מדובר בעבירות שדרגת חומרתן אינה זהה. לכאורה, ניתן להפריד בין המעשים נושא כל אחד מהאישומים מבחינה כרונולוגית ומהותית, באופן שאינו מלאכותי. לפי גישה זו, יש לקבוע מתחם נפרד לכל אחד מהם (ראו והשוו: "המבחן הצורני-עובדתי" לפי גישת כב' השופט דנציגר בע"פ 4913/10 הנ"ל, פסקאות 24, 29 עד 31 לפסק-דינו). עם זאת, אף לפי הגישה האחרונה, לא ניתן להתעלם מהזיקה הממשית בין האישומים היכולים ללמד על דפוס התנהלותו של המערער בזמנים הרלוונטיים לכתב-האישום. לפיכך, אף לפי גישה המצדדת בקביעת מתחמים נפרדים לאישומים השני והשלישי, יש הצדקה לקביעת מתחם ענישה אחד וגזירת עונש כולל בגינם כאמור בסעיף 40ג(ב) לחוק העונשין ובנסיבות אלה, לא ראינו להתערב בקביעתו של בית משפט קמא.

סיכומי של דבר, העונש שהוטל על המערער הולם את נסיבות ביצוע העבירות וראוי בנסיבות העניין. אנו סבורים, כי בית-משפט קמא שקל את מלוא הנסיבות בעניינו של המערער, לקולה ולחומרה, והעונש שהושת עליו אינו חורג ממדיניות הענישה הנוהגת בעבירות דומות ועל כן איננו מוצאים מקום להתערבות בגזר-הדין.

19. אשר על כל האמור לעיל, הערעורים ההדדיים על גזר-הדין נדחים.

המערער יתייצב לריצוי המאסר בפועל ביום 1.2.16 בשעה 09:00 בבית-המעצר ניצן שבמתחם כלא איילון.

המזכירות תמציא עותקים מפסק-הדין לב"כ צדדים ולשב"ס.

ניתן היום, י"ח בכסלו התשע"ו, 30 בנובמבר 2015, בהיעדר הצדדים (על-פי הסכמם).

משה בר-עם, שופט

רבקה פרידמן-
פלדמן, שופטת

יורם נועם, שופט

עמוד 7

